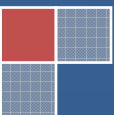

Western Balkans Security Issues

No. 1/2017

Research Center for Western Balkans Security Issues

March 2017.

**ISTRAŽIVAČKI CENTAR ZA PITANJA BEZBEDNOSTI ZAPADNOG
BALKANA**
RESEARCH CENTER FOR WESTERN BALKANS SECURITY ISSUES

**WESTERN BALKANS
SECURITY ISSUES
No. 1/2017**

**BEZBEDNOSNI PROBLEMI ZAPADNOG BALKANA
Br. 1/2017**

March 2017. BELGRADE
ISSN 2334-6647(Online)

ISTRAŽIVAČKI CENTAR ZA PITANJA BEZBEDNOSTI
ZAPADNOG BALKANA

AUTORI:
WBRC Tim

UREDNIČKI ODBOR

mr Tešić Vladimir
Dimitrijević Ivan

ADRESA: Istraživački centar za pitanja bezbednosti Zapadnog Balkana,
11000 Beograd, Odabašićeva 3

www.wbrc.rs,
contact@wbrc.rs

Predsednik Upravnog odbora:

mr Tešić Vladimir
+381 66 00 77 59,

vladimir.tesic@wbrc.rs

TEHNIČKA PODRŠKA

Matić Dejan

Publikacija izlazi šestomesečno.

**Politički, religijski i ekonomski faktori regrutacije
islamskih terorista na Zapadnom Balkanu**

SADRŽAJ

Uvod	7
Izazovi, rizici i pretnje bezbednosti na Zapadnom Balkanu	8
Terorizam i vehabizam na Zapadnom Balkanu	10
Društveni faktori regrutacije terorista	15
Zaključak	21
Literatura	23

Izvor: www.vocativ.com/news/333459/asian-terror-groups-take-to-social-media-to-fund-recruit-grow/index.html

Uvod

Preduslov za povećanje bezbednosne kulture kod mladih ljudi je jasnije razumevanje bezbednosnih rizika koji doprinose razvoju ekstremizma, nasilja i terorizma u savremenim društvima. Analizirajući bezbednosne rizike i pretnje u ličnoj, nacionalnoj i međunarodnoj bezbednosti u zemljama Zapadnog Balkana, ovaj rad ima za cilj da predstavi faktore koji doprinose razvoju islamskog ekstremizma, kako političke i religijske, tako i ekonomske. Rad opisuje na koji način se regrutuju i motivišu ekstremisti, odnosno potencijalni teroristi. Rad se zasniva na analizi medijskih objava i pregledu stručne literature.

Izazovi, rizici i pretnje bezbednosti na Zapadnom Balkanu

Prva decenija XXI veka bila je svedok pojave novih izazova, rizika i pretnji(1) po nacionalnu i međunarodnu bezbednost. Posmatrajući današnja dešavanja u svetu i regionu, i druga decenija uopšte ne zaostaje. Ilegalna prodaja narkotika, transnacionalne kriminalne aktivnosti, degradacija životne sredine, ekonomski i trgovinski sporovi, ilegalne migracije, ekstremizam i terorizam su samo neki od oblika ugrožavanja bezbednosti, koji su prisutni kako u svetu, tako i u regionu Zapadnog Balkana.

U diplomatskoj istoriji i međunarodnoj politici balkanizacija(2) je sinonim za protivrečnosti u odnosima naroda koji žive na balkanskom poluostrvu. Ove protivrečnosti uslovljene su povezanošću problema lokalnog, regionalnog i globalnog karaktera, u kojima velike sile svoje interese i odnose prenose na odnose naroda i država ovog prostora, što dovodi do njegove razbijenosti i podela na nacionalnoj, verskoj i političkoj osnovi, kao i do međusobnih sukoba. Ti sukobi su razvrstani u kategorije bezbednosnih pretnji, koje zaslužuju pažnju: lokalni sukobi, etnički, religiozni i sektaški sukobi, terorizam, korupcija, organizovani kriminal, ekonomski sukobi, ugrožavanje životne sredine i dr.

---

¹ Dejan Orlić, (2001). Pojmovno određivanje izazova, rizika i pretnji u procesu preoblikovanja međunarodne bezbednosti, strana 92, Vojno delo, Beograd. Definicije:

Izazovi su mogući potencijalni oblici ugrožavanja stabilnosti i suvereniteta države i identiteta pojedinca i društva. Oni su izvorišta rizika i pretnji, i njihova širina uticaja rasprostire se kroz vojnu, političku, ekonomsku, socijalnu i ekološku dimenziju bezbednosti. Vrednost izazova početno je neutralna po opstanak države i društva, i zavisno od reagovanja na nju može da ima pozitivan predznak u razrešenju, ili negativan u daljem stepenovanju kroz rizike i pretnje.

Rizici su bliži, vidljiviji i jasnije merljivi oblici ugrožavanja suvereniteta i identiteta država i društva. Izvorišta su bezbednosnih pretnji, a širina njihovog uticaja ima jasniji pojavni oblik. Imaju negativan predznak jer ugrožavaju opstanak države i društva, ali uz mogućnost izbegavanja negativnih posledica i njihovo povoljno rešenje po objekat međunarodne bezbednosti.

Pretnje su neposredni oblici ugrožavanja države i društva. To je vrsta pritiska, činilac krize ili nekog sukoba, kojim želi da se nanese šteta ili neko zlo sa pozicija sile da bi se objekat pretnje prisilio na određene ustupke. Pretnje imaju jasne, predvidljive i određene oblike ugrožavanja – rat, ekonomske sankcije ili teroristički napadi – i negativne su po opstanak države i društva. To su konačni, najdirektniji izvod izazova i rizika.

² Slavoljub Šušić, (1995). *Balkanski geopolitički košmar*, Vojna knjiga, Beograd.

Posmatrajući Zapadni Balkan možemo govoriti o dve grupe bezbednosnih izazova koji su se ispoljili kao izvorišta bezbednosnih rizika i pretnji ovog strategijski značajnog prostora. Prva grupa su međunacionalni problemi koji se javljaju kao neminovnost, budući da na relativno malom prostoru u šest država živi više od petnaest naroda i etničkih grupa, pripadnika tri najveće vere – katoličke, pravoslavne i islamske, te mnoštva malih verskih zajednica. Drugu grupu izazova čine teritorijalni problemi, koji proizilaze iz nesporazuma povodom položaja nacionalnih manjina i osećanja istorijskih nepravdi koje su, navodno, učinjene pojedinim narodima i državama razgraničavanjem država Zapadnog Balkana pod uticajem spoljnih sila.

Nabrojani bezbednosni izazovi na Zapadnom Balkanu izvorišta su sledećih rizika i pretnji:

- Verski fanatizam i ekstremizam – lokalni i onaj koji prelazi granice više država, a ispoljava se kroz mržnju, terorizam i stanja koja su slična građanskom ratu,
- Etnički sukobi – negativno nasleđe ratova u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji (KiM), Makedoniji i Crnoj Gori.
- Organizovani kriminal – čiji razvoj omogućavaju otvorene granice i nedovoljni državni mehanizmi,
- Veliki migratorni tokovi – ilegalne migracije rutama na Zapadnom Balkanu prouzrokovane regionalnim ratovima u Siriji i Iraku,
- Društvena napetost, siromaštvo i glad u oblastima sa nerazvijenom privredom,

- Narušavanje životne sredine sečom šuma, nepromišljenim postupanjem sa vodenim resursima i opterećivanje atmosfere ogromnim količinama ugljen-dioksida.

Terorizam i vehabizam na Zapadnom Balkanu

Prvo pojavljivanje islamskog ekstremizma na prostorima Zapadnog Balkana, vezuje se za bišeg predsednika Bosne i Hercegovine, Aliju Izetbegovića. Izetbegović i grupa istomišljenika 30-tih godina prošlog veka osnovali su organizaciju „Mladi Muslimani”, čiji je cilj, kako je to sam Izetbegović više puta pominjao, stvaranje velike Muslimanske države, na prostoru Balkana, Severne Afrike i Bliskog Istoka. Danas, Abu el Baghdadi to naziva kalifat. Mladi Muslimani su nastali po uzoru na „Muslim Brotherhood” iz Egipta. Časopis koji su tajno objavljivali zvao se Mudzahid „Holly Warrior”. Tokom građanskog rata u BiH 90-tih godina XX veka, bataljon Armije BiH nosio je naziv „El Mudzahid”. U političkom manifestu Izetbegovića, „Islamskoj deklaraciji”, napisanom 1970. godine, mogu se naći ideološki motivi Osame bin Labena i Al Kaide o „večitom“ džihadu.⁽³⁾ Prema tome, ideje stvaranja Islamske države i vođenje džihada nisu nove na prostoru Zapadnog Balkana.

Poslednjih nekoliko godina, Zapadni Balkan je postao novo bojište za islamske ekstremiste. U junu 2010. godine, teroristi su aktivirali eksploziv na parkingu policijske stanice u Bugojnu, i ubili jednog i ranili više policajaca. U februaru 2011. godine, teroristi sa Kosova ubili su dva pripadnika OS SAD na aerodromu u Frankfurtu. U oktobru 2011. godine, vehabija iz Novog Pazara (Republike Srbije) napao je američku ambasadu u Sarajevu. U aprilu 2012. godine, teroristi su ubili petoro makedonskih građana u okolini Skoplja. U novembru 2013. godine, otkrivena je teroristička ćelija na Kosovu, koju su činili dobrovoljci koji su ratovali u Siriji. U septembru 2014. godine, albanski ministar spoljnih poslova

---

³ Gordon N. Bardos, (2014). From the Balkans to ISIS: Militant Islamism in South-eastern Europe, SEERECON LLC, New York.

izjavio je da na teritoriji Albanije otkriven kamp za obuku terorista koji treba da se priključe džihadu u Iraku i Siriji.

Jedan od najvećih kontigenata stranih boraca u Siriji i Iraku dolazi iz regiona Zapadnog Balkana. Prema procenama američke obaveštajne agencije CIA, u Iraku i Siriji ratuje oko 700 lica iz BiH, Makedonije, Crne Gore, Albanije i Srbije (KiM). Među islamskim ekstremistima koji su otišli sa ovih prostora u Irak i Siriju, većina su pripadnici vehabijskog pokreta. Međutim, „nisu sve vehabije teroristi, ali su svi teroristi vehabije“(4).

Vehabijski pokret u regionu Zapadnog Balkana pojavio se tokom građanskog rata u BiH (1992-1995), kada je 5.000 do 8.000 Mudzahedina došlo iz islamskih zemalja da ratuje na strani bosanskih Muslimana protiv Hrišćana (Srba i Hrvata). Većina ih je bila u sastavu, već pomenute, brigade Armije BiH, poznate po naivu „El Mudzahid“. Mnogi od njih su ostali nakon rata u BiH. Dobili su državljanstvo i pasoše kao potvrdu njihovog učešća u ratu. Među njima je bilo i vehabija iz Saudijske Arabije.

Posle rata u BiH, većina ih je učestvovala i u sukobima na Kosovu i Metohiji, južnoj Srbiji i zapadnoj Makedoniji. Trenutno, na Kosovu vehabije vode oko 30 škola za učenje Kurana i zajedno sa lokalnim Albancima učestvuju u uništavanju hrišćanskog kulturnog nasleđa, pretvarajući Kosovo u novu islamsku državu(5).

Zapadna Evropa je tokom 2015. godine ponovo postala meta nekoliko terorističkih napada islamskih ekstremista među kojima prednjače pripadnici

---

4 Ibid.

5 Ibid

vehabijskog pokreta. Zapadni Balkan je postao centar aktivnosti radikalnog islamskog pokreta i regrutovanja za dzihad na Bliskom Istoku.

Polovinom decembra 2014. godine Tužilaštvo BiH završilo je istragu protiv Huseina (Bilala) Bosnića, neformalnog vođe Vehabijske zajednice BiH, i nekolicine njegovih saradnika koji su uhapšeni u akciji „Damask”, pod optužbama da su pozivali mlade ljude da se pridruže Islamskoj državi i da su regrutovali lokalne muslimane za sveti rat koji se vodi na Bliskom Istoku.

Do sada su BiH, kao i tzv. Kosovo i Makedonija, bile logistička baza islamskim ekstremistima u njihovom pohodu ka zemljama Zapadne Evrope. Iz tog razloga, teško je zamislivo da će sami sebi skresati granu na kojoj sede, odnosno, da će ugroziti svoj položaj činjenjem nekog većeg terorističkog akta, čime bi izgubili neformalnu podršku političkih i državnih struktura.

Koliko je pretnja od vehabijskog pokreta u regionu Zapadnog Balkana ozbiljna pokazuje i činjenica da su austrijske vlasti u novembru 2014. godine uhapsile muslimana iz BiH pripadnika vehabijskog pokreta, koji je organizovao prevoz muslimana iz regiona u Siriju i Irak. Prema podacima iz septembra 2014. godine, na internetu se mogu naći snimci naoružane dece iz BiH koja su tokom leta bila na obuci u ISIS-ovim kampovima za obuku u Siriji.

Prema nekim zapadnim izvorima, samo na Kosovu danas ima oko 50.000 islamskih ekstremista koji su pod uticajem vehabija iz Saudijske Arabije. Oni su posebno anti-hrišćanski orjentisani i napadaju čak i hrišćane albanske nacionalnosti.(6)

---

⁶ Ibid.

U regionu Zapadnog Balkana, trenutno ne postoji veliki rizik od terorističkih napada islamskih ekstremista. Region Zapadnog Balkana trenutno predstavlja bazu za regrutovanje dobrovoljaca za borbe u Iraku i Siriji. Međutim, nije najbitnija stvar otkriti tačan broj boraca. Ono što je bitnije od toga jeste to da će se po eventualnom povratku radikalni islamisti raširiti po Zapadnom Balkanu. Oni će ostati verni vođama, sa njima će održavati vezu, pružaće im logističku pomoć po potrebi i biće spremni da na dobijeni signal počnu mobilizaciju na KiM, u BiH, Srbiji ili Makedoniji.

Društveni faktori regrutacije terorista

Terorizam se definiše pomoću društvenih i političkih konteksta. To je najveći razlog zbog koga se pojam „terorizam“ nikada neće moći objasniti jednom jedinom definicijom. Na značenje terorizma utiču istorija, konflikti, politička vlast, politička represija, religija, masovni mediji i kriminal. Ako se bavite bezbednošću, najbolje je da terorizam posmatrate sa stanovišta taktike. Terorizam je način borbe, kojim se žele ostvariti politički, religijski i/ili ekonomski interesi pojedinaca, grupa ili organizacija i država.

Prema Brajanu Dženkinsu, terorizam je upotreba ili pretnja upotrebom sile, usmerena na ostvarivanje političkih promena. Prema Volteru Lakeru, terorizam je nezakonito korišćenje sile protiv nevinih ljudi u cilju postizanja političkog cilja, dok prema Marti Krenšo, terorizam predstavlja društveno i politički neprihvatljivo nasilje upereno protiv nevinih ljudi da bi se postigao psihološki efekat.

Ujedinjene nacije imaju svoju definiciju: Terorizam je akt lišavanja života ili ranjavanja ili akt uništavanja ili oštećenja imovine civila ili vlada, bez jasne dozvole određene vlade, od strane pojedinaca ili grupa ljudi koji samostalno deluju, ili vlada koje deluju iz vlastitih pobuda ili verovanja, da bi se postigli neki politički ciljevi.

Prema Ministarstvu odbrane Sjedinjenih američkih država terorizam je nezakonita upotreba sile ili nasilja, ili pretnja silom ili nasiljem uperena protiv pojedinca ili nečije imovine da bi se izvršila prisila ili zastrašivala vlada ili društvo, a u mnogim slučajevima da bi se postigao neki politički, verski ili ideološki cilj.

Prema navedenim definicijama, a pre svega prema definiciji Ujedinjenih nacija, terorista je svaka osoba koja, delujući nezavisno od znanja neke zemlje, ili kao pojedinac, ili kao član grupe koja nije priznata kao zvanično telo ili deo neke nacije, postupa na taj način što uništava ili oštećuje imovinu civilnog stanovništva ili vlada, da bi postigao neki politički cilj.

Ako uspemo da shvatimo motivaciju potencijalnih terorista, odnosno faktore koji su uticali da on postane terorista, možemo odgovoriti na nekoliko veoma bitnih pitanja, i to:

- Koje su moguće mete terorističkih napada?
- Koliki su snaga i trajanje terorističke grupe?
- Koje protivterorističke mere treba da preduzmemo?
- Kako se zarad pravovremenih informacija možemo infiltrirati u terorističku grupu?

Da bi smo objasnili zašto se pojedinci pridružuju terorističkim grupama ili organizacijama i učestvuju u aktima nasilja protiv nevinih civila, moramo u razmatranje uzeti sledeće faktore:

- Ideologija,
- Psihologija i
- Okruženje.

Ideologija je način mišljenja kojim se predstavljaju vrednosti i verovanja koja motivišu nekog da dela na određeni način. Postoje tri su osnovne kategorije verovanja: revolucionarna, nacionalistička i religijska verovanja.

Revolucionar je osoba koja zastupa ili aktivno učestvuje u nekoj vrsti revolucije, odnosno podržava ekstremne promene u političkom kontekstu. Politički revolucionari mogu biti svrstani u dve grupe na osnovu ciljeva i metoda koje preduzimaju. U teoriji svaka ideologija stvara svoju vrstu revolucionara. U praksi većina političkih revolucionara su ili liberali, nacionalisti, socijalisti, komunisti ili anarhisti. Ako posmatramo metode delovanja imamo dve grupe: one koji zastupaju nasilnu revoluciju (Če Gevara, Ataturk) i one koji su pacifisti (Gandi). Ideologija je u srcu političkog faktora regrutacije terorista i igra ključnu ulogu u predstavljanju svrhe ili ciljeva terorističke grupe.

Nacionalističku ideologiju možemo porediti sa doktrinom ili političkim porektom koji zastupa tezu da narod (etnički i kulturno blizak) ima pravo da konstituiše nezavisnu ili autonomnu političku zajednicu zasnovanu na zajedničkoj istoriji i sudbini. Nacionalizam uključuje želju za nezavisnom domovinom ili državom koja počiva na zajedničkoj etničkoj pripadnosti, jeziku i istoriji.

Religijska verovanja mogu motivisati ljude da učestvuju u nasilnim aktima, kao i pružanje opravdanja za te akte. Borba islamskih i drugih verskih fundamentalista i ekstremista vodi se protiv dva neprijatelja: sekularizma i modernizma. Oba su pripisana SAD i Zapadu, a Osama bin Laden je napade na SAD pravdao na verskoj odnosno religijskoj osnovi.

U svetu je do sada zabeleženo dosta primera navedenih faktora ili motivatora koji utiču na regrutaciju ili aktivnosti pojedinaca i grupa. Međutim, možda najbolji primer imamo u regionu Zapadnog Balkana, gde živi više od petnaest naroda, antičkih grupa i više verskih zajednica. U toj „mešavini“ naroda i vera teško je

održati stabilnost i mir, a svoje interese svaka grupa i zajednica žele da ostvare pa i na nasilan način.

Trenutno, na Zapadnom Balkanu imamo razvijen vehabijski pokret (zajednicu) koji deo političkih i bezbednosnih analitičara karakteriše kao terorističku organizaciju. Od početka XXI veka zabeleženo je nekoliko terorističkih napada koji su uglavnom bili akti pojedinaca, a ne grupe, izuzev hapšenja grupe vehabija na planini Ninaji u Republici Srbiji.

Šta je te ljude nateralo da planiraju ili izvrše teroristički akt protiv države u kojoj žive ili da odu da ratuju u nekoj drugoj državi, kao što je Sirija? Ukoliko govorimo o vehabijama koje su počinile teroristički akt, govorimo o religijskim faktorima koji su uticali da ti pojedinci počine terorističko delo. Ideologija islamskih ekstremista je jasna: *„God is our objective, the Quran is our Constitution, the Prophet is our leader, struggle is our way, and death for sake of God is the highest of our aspirations“*(7).

Ipak, da li je religija preovladavajući faktor koji je uticao na pojedince da postanu pripadnici vehabijskog pokreta? Mislimo da nije. Ukoliko za primer uzmemo pripadnike vehabijskog pokreta, državljane BiH, Srbije ili Makedonije, videćemo da je većina njih pristupila pokretu pre svega iz materijalnih razloga, odnosno ekonomskih. Naime, svaki novi pripadnik pokreta dobijao je od 100 do 200 evra mesečno za pristupanje pokretu. Pokretu su uglavnom pristupali mladi muslimani, pa i njihove žene, uglavnom zbog loše materijalne situacije, nezaposlenosti, kao i loše životne persepektive u navedenim državama. Muškarci su

---

7 <http://inserbria.info/today/2014/12/making-balkan-caliphate-the-wahhabies/>

za 200 evra skraćivali pantalone, puštali bradu i nosili kratke frizure, dok su žene oblačile i nosile tradicionalne muslimanske odore (feredže ili burke).

Tako je bilo pre oko deset godina, a danas je situacija drugačija. Vehabije više ne dobijaju navedene sume. Žive u manjim zajednicama odvojeni od ostatka društva. Međutim, novi način dolaska do novca jeste učešće na stranim ratištima. Do sada je zabeleženo da je nekoliko stotina pripadnika vehabijskog pokreta iz regiona bilo ili se još uvek nalazi u ratom zahvaćenim područjima Sirije i Iraka, i to u sastavu terorističke organizacije „Islamska država“ (ID). Prateći svetske medije i web sajtove sa sadržajima koje objavljuju „potparoli“ ID možemo zaključiti da uopšte ne oskudevaju ni u novcu ni u materijalnim sredstvima, od oružja do informacionih tehnologija. Odlazak na navedena područja nije jeftin, treba platiti avionske karte iz Sarajeva, Zagreba, Beograda ili Skoplja do Istanbula, a onda i bezbednu pratnju do Sirije ili Iraka. Analizirajući do sada objavljene podatke u sredstvima javnog informisanja pripadnici vehabijskog pokreta, koji su bili u Siriji a sada se nalaze u svojim državama (BiH), boravili su u Siriji do nekoliko meseci. Neki su odlazili i više puta od 2013. godine do danas. Odakle im sredstva za to? Jedan od mogućih odgovora je to da su dobro plaćeni za to što ratuju na strani ID.

Pored ovog materijalnog odnosno ekonomskog faktora, ne možemo da izostavimo i psihološke faktore. Naime, analizirajući napad pripadnika vehabijskog pokreta (pojedince) na policijsku stanicu u Zvorniku u BiH, možemo zaključiti da je pored religijskog faktora veliki uticaj na počinioca imalo i njegovo psihološko stanje, koje su njegovi regruteri uspešno iskoristili. Takođe, sličan slučaj je i sa napadačem na ambasadu SAD u Sarajevu.

Prema tome, pre dvadeset godina, tokom građanskih ratova na teritoriji bivše SFRJ, možemo govoriti o terorističkim aktima pod uticajem pre svega nacionalističkih (političkih) i religijskih faktora. Danas, nakon formiranja nacionalnih država, imamo skoro iste međunacionalne i međureligijske tenzije. Rizik od terorističkog akta nije veliki, ali nije ni mali. Na prostoru Zapadnog Balkana se i dalje vodi „tihan rat“ između velikih sila i njihovih političkih i ekonomskih (energetskih) interesa. S tim u vezi, velike sile za sada kontrolišu bezbednosnu situaciju, ali je svakog trenutka mogu promeniti u skladu sa svojim interesima, što je dosadašnja istorija ovih prostora i pokazala.

Zaključak

Dolazak radikalnih islamista (vehabija, tzv. mudzahedina) na Zapadni Balkan tokom rata devedesetih u BiH uticao je na prodor i širenje ekstremističkih ideja u ovom regionu. Ako govorimo o faktorima koji su uticali na njihov dolazak možemo sa pravom reći da se radi o pre svega religijskim, pa tek onda političkim faktorima regrutacije stranih boraca, ali i domaćih muslimana. Prijemu domaćih muslimana u mudzahedinske formacije prethodila je četrdesetodnevna verska obuka. Kako je verski lider Mustafa Cerić tih godina pozivao u pomoć „braću“ sa istoka, tako su i politički lideri Alija Izetbegović i Haris Silajdžić, pored finansijske pomoći, tražili i na kraju dobili pomoć i u ljudstvu.

Do sada nije utvrđen tačan broj „pridošlica“ sa istoka, ali ni broj onih koji su nakon ratnih sukoba ostali u regionu i oformili zajednice koje danas izgledaju kao države u državi. U takvim zajednicama, bar prema medijskim navodima, sprovodi se regrutacija potencijalnih terorista za sprovođenje terorističkih napada u Evropi. Ipak, Tužilaštvo BiH procesuiralo je nekoliko verskih lidera tih zajednica za regrutaciju boraca za ratišta u Siriji i Iraku, koji trenutno izdržavaju kazne do sedam godina zatvora u BiH.

Posmatrajući Zapadni Balkan, danas, kao region koji se sastoji od bivših republika Jugoslavije u kojima su vođeni građanski ratovi sa predznakom verski ili nacionalni možemo doći do zaključka da su današnje nacionalne države, kao i BiH, sastavljena od dva entiteta i distrikta Brčko, sa sva tri naroda, razorene i na društvenom i na ekonomskom planu. Takođe, sistem opštih moralnih vrednosti duboko je urušen. Do danas ne postoji jasno definisana politička platforma koja može da ponudi nadu i viziju u neometan ekonomski i svaki drugi oporavak i

razvoj društva. U takvoj postavci i dalje postoje uslovi za radikalizaciju i ekstremizam zbog frustracija prouzrokovanih pre svega ekonomskim opstankom, pa tek onda religijskim, političkim i nacionalnim konfliktima.

Sve češće pominjana floskula, Balkan je bure baruta koje samo što se nije zapalilo, opravdana je ako se uzme da u poslednjih dvadeset godina nije vidan napredak u pomirenju zaraćenih strana devedestih. Krivac za to nisu samo političke elite koje su nacionalne i verske sukobe koristile za političke poene od izbora do izbora, već i međunarodna zajednica koja od Dejtona 1995. godine ništa značajno nije uradila za napredak regiona i najverovatnije neće ni u raditi u narednih dvadeset godina. S tim u vezi, region će i dalje biti pogodan za regrutaciju potencijalnih terorista, kao i logističku podršku „braći“ sa istoka.

Literatura

- Daniel Byman and Jeremy Shapiro, (2014). Be Afraid. Be a Little Afraid: The Threat of Terrorism from Western Foreign Fighters in Syria and Iraq, Foreign Policy Brookings, Number 34
- Dejan Orlić, (2001). Pojmovno određivanje izazova, rizika i pretnji u procesu preoblikovanja međunarodne bezbednosti, Vojno delo, Beograd
- Gordon N. Bardos, (2014). From the Balkans to ISIS: Militant Islamism in South-eastern Europe, SEERECOM LLC, New York
- Slavoljub Šušić, (1995). Balkanski geopolitički košmar, Vojna knjiga, Beograd
- Vladimir Tešić, (2014). Terorizam i vehabizam u regionu Zapadnog Balkana potencijalna bezbednosna pretnja: da ili ne?, Research Center for Western Balkans Security Issues, <http://www.wbrc.rs/wp-content/uploads/2014/05/Western-Balkans-Security-Issues-No.-1-2014.pdf>
- Vladimir Tešić, (2015). Islamski ekstremizam na Zapadnom Balkanu I veze sa Islamskom državom, Research Center for Western Balkans Security Issues, <http://www.wbrc.rs/wp-content/uploads/2015/03/Western-Balkans-Security-Issues-No.-1-2015.pdf>
- Vladimir Tešić, (2005). Bezbednosni problem na području Balkana, Research Center for Western Balkans Security Issues, <http://www.wbrc.rs/wp-content/uploads/2012/11/Bezbednosni-problemi-na-podrucju-Balkana.pdf>
- Vladimir Tešić, (2005). Etiologija i pojava ugrožavanja bezbednosti, Research Center for Western Balkans Security Issues,

<http://www.wbrc.rs/wp-content/uploads/2012/11/Etiologija-i-prevencija-pojava-ugrozavanja-bezbednosti.pdf>

Beograd, 2017.

Istraživački centar za pitanja bezbednosti Zapadnog Balkana

www.wbrc.rs

contact@wbrc.rs

Tel: 00 381 66 00 77 59